

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу
Кафедра міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки

Затверджую
Ректор Харківського національного
університету імені В.Н. Каразіна
_____ акад. Бакіров В.С.
«___» _____ 2018 р.

ПРОГРАМА
АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ
ЗА ФАХОМ «МІЖНАРОДНА ІНФОРМАЦІЯ»
для студентів напрямку підготовки 6.030204 «Міжнародна
інформація»
галузі знань «Міжнародні відносини»
(ОКР бакалавр, денна форма навчання)

Затверджено на засіданні кафедри міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки

Протокол № 8

від 15 лютого 2018 р.

Затверджено на засіданні методичної комісії факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Протокол № 7 від 15 лютого 2018 р.

Затверджено на засіданні Вченої ради факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Протокол № 11 від 15 лютого 2018 р.

Харків – 2018

Програма атестаційного екзамену за фахом «Міжнародна інформація»
для студентів напряму підготовки 6.030204 «Міжнародна інформація»
(ОКР бакалавр) галузі знань «Міжнародні відносини».

Укладачі: к.ю.н., доц. Новікова Л.В.;
д.політ.н., доц. Шамраєва В.М.,
к.т.н., доц. Харченко І.М;
к.політ.н. Застава І.В.

Загальні положення

Атестаційний екзамен грає важливу роль у завершальній стадії формування і оцінки теоретичної підготовки фахівців.

Атестаційний екзамен – це комплексна перевірка знань студентів з фахових дисциплін, передбачених навчальним планом. Для студентів 4 курсу денної форми навчання він проводиться у 8 семестрі.

Основним науково-методичним документом, що регламентує зміст атестаційного екзамену за фахом, є програма. Вона спрямована на забезпечення комплексного підходу до оцінки теоретичної, методичної та практичної підготовки студентів, до виявлення ступеня їх підготовки до майбутньої самостійної діяльності.

Мета програми – визначити обсяг і необхідний рівень теоретичних знань, одержаних практичних навиків і вмінь з профільюючих дисциплін в галузі міжнародної інформації.

Для успішного складання комплексного атестаційного екзамену за фахом студент **повинен знати:**

- зміст найважливіших категорій та понять міжнародних відносин, сутність та специфіку принципів міжнародного порядку;
- основні тенденції розвитку глобальної міжнародної системи;
- основні наукові школи та напрями теорії міжнародних відносин;
- основи міжнародного права;
- основні поняття міжнародних інформаційних відносин, сутність концепцій та моделей міжнародного співробітництва в галузі інформації і комунікації;
- практику реалізації міжнародної інформаційної політики на глобальному, регіональному та національному рівнях;
- концептуальні засади інформаційно-аналітичної діяльності у міжнародних відносинах;

–структуру та основні моделі комунікації, класифікацію комунікації за різними критеріями, особливості комунікативного процесу, функції комунікації та комунікативних актів;

–зміст основних понять міжнародних інформаційних відносин, сутність концепцій та моделей міжнародного співробітництва в галузі інформації і комунікації;

–практику реалізації міжнародної інформаційної політики на глобальному, регіональному та національному рівнях;

–оперувати основними поняттями і категоріями міжнародних інформаційних відносин;

–місце та роль теорії масової комунікації в системі наукових знань;

–структуру та основні моделі комунікації, класифікацію комунікації за різними критеріями, методи дослідження системи масової комунікації;

–аналіз та класифікація конфліктів, прогнозування їх розвитку;

–основи сучасної дипломатії та розвідки;

–визначальні засади зовнішньої політики;

–основи процесу формування міжнародної безпеки;

–основні методи та засоби забезпечення міжнародної інформаційної безпеки;

–основи функціонування інформаційної економіки;

–основні методи інформаційного менеджменту;

–визначальні засади зовнішньої політики України;

–позицію України з актуальних проблем сучасних міжнародних відносин.

Студент повинен вміти:

–логічно обґрунтовувати та висловлювати свою точку зору з проблематики міжнародної інформації;

–здійснювати міжнародно-правовий аналіз сучасних зовнішньополітичних ситуацій та проблем;

–застосовувати теоретичні знання з міжнародної інформації у подальшій практичній професійній діяльності;

–визначати, пояснювати, порівнювати елементи системи, принципи й методи міжнародних інформаційних відносин; вміти аналізувати світові політичні процеси, міжнародні відносини та зовнішню політику;

–визначати ефективність/неефективність стратегій зовнішньополітичної діяльності за результатами аналітичних досліджень і аналізу зарубіжного досвіду, використовуючи методи порівняльного аналізу;

–оцінювати ефективність діючих форм і методів державного управління зовнішньополітичною діяльністю держави за результатами аналізу програм, вітчизняного і зарубіжного досвіду їх реалізації,

–використовуючи методи порівняльного та інституційного аналізу під час професійної діяльності.

Порядок створення організації та роботи Екзаменаційної комісії регламентується Положенням про організацію освітнього процесу в Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна, введеного в дію наказом ректора № 0202-1/155 від 21.04.2017 р. та Положенням про Порядок створення та організацію роботи Екзаменаційної комісії для атестації здобувачів вищої освіти, які отримують ступінь бакалавра, магістра (освітньо-кваліфікаційний рівень бакалавра, спеціаліста, магістра) в Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна, введеного в дію наказом ректора № 0202-1/215 від 03.06.2015 р. зі змінами, введеними в дію наказом ректора № 0201-1/146 від 18.04.2017 р.

Критерії оцінювання письмових відповідей на комплексному атестаційному екзамені за фахом «Міжнародна інформація»:

«5» відмінно	- 100 - 90 балів
«4» добре	- 89 – 70 балів
«3» задовільно	- 69 – 50 балів
«2» незадовільне	- 49 -1 балів

Форма екзаменаційних завдань – тести: 50 тестових завдань - 2 бали за кожен вірну відповідь.

ПРОГРАМА ЕКЗАМЕНУ

Комплексний атестаційний екзамен включає: Тестові завдання.

Тести до комплексного атестаційного екзамену складаються з завдань наступних дисциплін:

- Теорія масової комунікації;
- Міжнародні інформаційні системи та технології;
- Міжнародні відносини та світова політика;
- Інформаційно-аналітична діяльність в міжнародних відносинах;
- Міжнародна інформація.

Тема 1. Інформаційний простір та соціум.

Загальна характеристика інформаційних систем і технологій. Глобальна мережа Інтернет. Сервіси мережі Інтернет. Сервіси мережі Інтернет. Компоненти технологій WWW. Електронна пошта. Бібліотечні інформаційні системи. Безпека та надійність існування інформації. Мобільні пристрої в глобальному інформаційному просторі.

Тема 2. Концептуальні основи масової комунікації.

Теоретичні уявлення про інформацію, комунікації, медіа, ЗМІ і СМК. Масова комунікація у науковому дискурсі. Нормативні моделі взаємодії ЗМІ та держави Теорія масової комунікації Маршалла Маклюєна. Теорія медіа як ампутація. Теорія масової комунікації Д. МакКуела.

Тема 3. Масова комунікація в сучасному світі.

Структура системи засобів масової комунікації. Аудиторія засобів масової комунікації. Дослідження нових медіа на рубежі XX-XXI століть. Ефекти масової комунікації. Масові комунікації в сучасній Україні.

Тема 4. Міжнародні відносини та зовнішня політика другої половини XX ст.

Економічні і політичні наслідки Другої світової війни для країн Західної Європи і Північної Америки підготовка і створення Північноатлантичного союзу. Світова політика у 70-х – 80-х рр. XX ст. Завершення “холодної війни”.

Процеси європейської інтеграції у другій половині ХХ ст. Американська система міжнародних відносин. Система міжнародних відносин Центрально-Східної Європи у другій половині ХХ ст. Міжнародні відносини на Близькому та Середньому Сході та в Африці доби біполярної системи міжнародних відносин. Міжнародні відносини в Азії та АТР у другій половині ХХ ст.

Тема 5. Основні параметри сучасної системи міжнародних відносин.

Концептуалізація міжнародних відносин; політична економія міжнародних відносин; глобальні тенденції світової політики. Міжнародні відносини на пострадянському просторі. Європейська система міжнародних відносин. Міжнародні відносини на Близькому та Середньому Сході та в Африці. Міжнародні відносини у Південній Азії та АТР. Зовнішня політика США, Канади та американська система міжнародних відносин. Зовнішня політика України після проголошення незалежності.

Тема 6. Мета, зміст та методологія інформаційно-аналітичної роботи.

Поняття і структура аналітики. Вимоги до аналітичної роботи у сфері міжнародних відносин. Цілі та завдання інформаційно-аналітичних служб. Сутність та зміст інформаційно-аналітичної роботи. Особливості процедур та операційних етапів інформаційної роботи. Категоріальний апарат інформатики. Особливості процедур аналітичної роботи. Категоріальний апарат аналітики. Зміст і типологія аналітичної діяльності. Методи і технологія аналітики. Основні різновиди аналізу. Методологія та етапи інформаційно-аналітичної діяльності у міжнародних відносинах. Види аналітичних документів. Сутність і зміст наукового передбачення. Класифікація методів прогнозування. Типологія прогнозів. Типологія прогнозів у сфері міжнародних відносин.

Тема 7. Системний аналіз у інформаційно-аналітичній роботі.

Сутність та основні різновиди системного аналізу. Методологія системного аналізу. Види системного аналізу. Зміст і технологія системного аналізу в інформаційно-аналітичній роботі.

Тема 8. Методика формування інформаційної бази.

Методика формування інформаційної бази для прийняття стратегічних, тактичних та оперативних рішень. Робота із складання картотеки спостереження.

Тема 9. Методика розробки аналітичних прогнозів у сфері міжнародних відносин.

Теоретико-методологічні підходи до передбачення характеру міжнародних відносин. Основні наукові категорії геополітики та концептуальні засади геополітичного прогнозування. Методика розробки геополітичного прогнозу.

Тема 10. Методи аналітико-синтетичної обробки інформації.

Контент-аналіз у дослідженнях міжнародних відносин. Івент-аналіз у дослідженнях міжнародних відносин. Когнітивне картування у дослідженнях міжнародних відносин.

Тема 11. Методика підготовки інформаційно-аналітичних документів.

Відмінності підсумкових документів прикладних аналітичних розробок від фундаментальних досліджень міжнародних відносин. Підготовка аналітичних висновків і практичних рекомендацій. Методика складання аналітичної записки.

Тема 12. Основні поняття міжнародної інформації. Джерела міжнародної інформації.

Предмет, поняття і структура міжнародної інформації. Міжнародні інформаційні відносини. Глобальне інформаційне суспільство. Глобальна інформаційна інфраструктура. Міжнародний інформаційний простір. Міжнародний обмін інформацією. Міжнародна інформаційна політика.

Тема 13. Міжнародні інформаційні відносини як спеціалізована галузь міжнародного співробітництва.

Формування міжнародних інформаційних відносин як спеціалізованої галузі міжнародного співробітництва. Основні поняття міжнародних

інформаційних відносин Принципи міжнародних інформаційних відносин. Суб'єкти та об'єкти міжнародних інформаційних відносин. Проблема асиметрії інформаційного розвитку та «інформаційний розрив».

Тема 14. Інформаційна парадигма глобального розвитку. Становлення глобального інформаційного суспільства.

Концептуальні підходи до вивчення феномену глобалізації комунікації. Наукові теорії трансформації міжнародних відносин на основі феномену глобалізації комунікації. Теоретичні і прикладні аспекти становлення та розвитку глобального інформаційного суспільства. Моделі становлення інформаційного суспільства. Міжнародні, регіональні та національні стратегії побудови інформаційного суспільства.

Тема 15. Міжнародна інформаційна діяльність. Інформаційна діяльність світових та регіональних міжнародних організацій.

Міжнародна інформаційна діяльність: поняття, види та її основні напрями. Мета та функції міжнародної інформаційної діяльності. Міжнародні договори і угоди в галузі інформації. Роль міжнародної інформації в системі ООН. Діяльність Комітету ООН з інформації. Основні функції Департаменту суспільної інформації ООН. Діяльність інформаційних центрів ООН. Роль ЮНЕСКО у вирішенні світових інформаційних проблем. Стратегії ЮНЕСКО у галузі інформації і комунікації.

Тема 16. Правове регулювання міжнародної інформаційної діяльності.

Система міжнародного інформаційного права. Загальні принципи і спеціальні положення. Міжнародні договори і угоди у галузі інформації та комунікації. Інститут відповідальності у міжнародному інформаційному праві. Національне інформаційне законодавство. Захист основних прав і свобод людини у галузі комунікації.

Тема 17. Інформаційна економіка. Міжнародний інформаційний бізнес.

Концепції інформаційної економіки. Закони інформаційної економіки. Інформаційні продукти та послуги. Електронна комерція. Світові інформаційні ринки. Структура міжнародного інформаційного бізнесу. Особливості конкуренції ТНК на світовому та регіональних ринках інформаційних продуктів та послуг. Інформаційний бізнес в Україні: проблеми, трансформації і динаміка.

Тема 18. Інформаційні війни.

Виникнення терміну «інформаційна війна». Стратегічне інформаційне протистояння. Завдання і мета інформаційних війн. Методи і способи ведення інформаційних війн. Історія розвитку технології ведення інформаційної війни. Покоління сучасних інформаційних війн. Види інформаційних війн: психологічна війна, кібервійна, мережева війна, ідеологічна диверсія, радіоелектронна боротьба тощо. Форми ведення інформаційної боротьби у сучасних інформаційних війнах.

Тема 19. Інформаційна безпека.

Поняття та сутність інформаційної безпеки країни. Механізм забезпечення національної інформаційної безпеки. Державна політика України в сфері національного інформаційного простору. Національні інтереси в інформаційній сфері. Політика формування національного інформаційного простору. Інформаційна безпека у сучасному світі. Стратегія інформаційної безпеки. Власники інформації, що захищається. Класифікація інформації за ступенем її таємності. Безпека інформації в комерційних мережах. Міжнародний аспект захисту інформації.

ПИТАННЯ ДО АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

1. Міжнародні відносини та зовнішня політика другої половини 40-х - у 60-х рр. ХХ ст.
2. Світова політика у 70-х – 80-х рр. ХХ ст.
3. Завершення “холодної війни” та основні тенденції розвитку світової політики наприкінці 80 на початку 90-х рр. ХХ ст.
4. Процеси європейської інтеграції у другій половині ХХ ст.:
5. Американська система міжнародних відносин другої половини ХХ – початку ХХІ ст.
6. Система міжнародних відносин Центрально-Східної Європи у другій половині ХХ ст.
7. Міжнародні відносини на Близькому та Середньому Сході та в Африці доби біполярної системи міжнародних відносин:
8. Міжнародні відносини в Азії та АТР у другій половині ХХ ст.
9. Основні параметри сучасної системи міжнародних відносин.
10. Міжнародні відносини на пострадянському просторі на початку ХХІ ст.
11. Європейська система міжнародних відносин на сучасному етапі.
12. Міжнародні відносини на Близькому та Середньому Сході та в Африці на початку ХХІ ст.
13. Міжнародні відносини у Південній Азії та АТР на початку ХХІ ст.
14. Зовнішня політика США, Канади та американська система міжнародних відносин на сучасному етапі.
15. Зовнішня політика України від проголошення незалежності до наших днів.
16. Основні поняття міжнародних інформаційних відносин, сутність концепцій та моделі міжнародного співробітництва в галузі інформації і комунікації.
17. Роль та функцій міжнародних організацій у формуванні і реалізації концепції інформаційного суспільства як чинника міжнародного розвитку.
18. Практика реалізації міжнародної інформаційної політики на глобальному, регіональному та національному рівнях.
19. Концептуальні засади інформаційно-аналітичної діяльності у міжнародних відносинах.

20. Особливості аналізу міжнародної політики та специфіки моделювання зовнішньополітичних подій.

21. Основні етапи інформаційно-аналітичної роботи та організації діяльності аналітичних структур.

22. Здійснення інформаційно-аналітичної діяльності в галузі міжнародних відносин.

23. Методологія підготовки та аналізу різних видів аналітичних документів, рекомендацій та пропозицій для прийняття рішень із застосуванням сучасних інформаційних технологій.

24. Зміст основних понять міжнародних інформаційних відносин, сутність концепцій та моделей міжнародного співробітництва в галузі інформації і комунікації.

25. Реалізація міжнародної інформаційної політики на глобальному, регіональному та національному рівнях.

26. Основні поняття і категорії міжнародних інформаційних відносин.

27. Місце та роль теорії масової комунікації в системі наукових знань.

28. Структура та основні моделі комунікації, класифікація комунікації за різними критеріями, методи дослідження системи масової комунікації.

29. Функціональний аспект масової комунікації, механізми відбору і трансформації у засобах масової інформації.

30. Аналіз основних видів впливу мас-медіа на аудиторію, методи формалізованого аналізу масової інформації.

31. Інформаційний простір.

32. Загальна характеристика інформаційних систем і технологій.

33. Глобальна мережа Інтернет. Сервіси мережі Інтернет.

34. Сервіси мережі Інтернет.

35. Бібліотечні інформаційні системи.

36. Безпека та надійність існування інформації.

37. Концептуальні основи масової комунікації

38. Масова комунікація у науковому дискурсі.

39. Нормативні моделі взаємодії ЗМІ та держави

40. Масова комунікація в сучасному світі

41. Ефекти масової комунікації.

42. Масові комунікації в сучасній Україні.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Аналітика. Експертиза. Прогнозування: Монографія / Макаренко Є.А., Рижков М.М., Ожеван М.А. та ін. - К.: Наша культура і наука, 2003. - 326 с.
2. Бебик В.М. Інформаційно-комунікаційний менеджмент у глобальному суспільстві: психологія, технології, техніка паблік рилейшнз / В.М. Бебик. - К.: МАУП, 2005. - 440 с.
3. Боднар І. Інформаційно-аналітична діяльність у міжнародних відносинах. Навчальний посібник для самостійного вивчення курсу / І. Боднар. - Л.: Видавництво Львівської комерційної академії / І. Боднар. -2007. - 280 с.
4. Варенко В.М. Інформаційно-аналітична діяльність / В.М. Варенко.- К.: Талком, 2014. - 416 с.
5. Галатенко В.А. Стандарти інформаційної безпеки / В.А. Галатенко. - М.: Інтернет-університет інформаційних технологій, 2006. - 264 с.
6. Городецька О.М. Міжнародна інформація: Навчальний посібник для вищих навчальних закладів. / О.М. Городецька. - К., МІЛП, 2001. - 165 с.
7. Губерський Л.В. Міжнародна інформаційна безпека: сучасні виклики та загрози: Монографія / Л.В. Губерський, Є.А. Макаренко, В.П. Гондюл та ін. - К.: Наша культура і наука, 2007. - 916 с.
8. Дюрозель Жан-Батіст. Історія дипломатії від 1919 року до наших днів /Пер. з фр. С.Марічева, Л.Погорелової, В.Чайковського. - К., 1995. – 672 с.
9. Запорожець О.Ю. Міжнародна інформація. Конспект лекцій / О.Ю. Запорожець. - К.: Центр вільної преси, 2010. - 38 с.
10. Захарова В.І. Основи інформаційно-аналітичної діяльності / В.І. Захарова, Л.Я Філіпова. - К.: «Центр учбової літератури», 2013. - 336 с.
11. Кудрявцева С.П. Міжнародна інформація Навчальний посібник. / С.П. Кудрявцева, В.В. Колос. - К.: Видавничий Дім «Слово», 2005. - 400 с.
12. Макаренко Є.А. Європейська інформаційна політика / Є.А. Макаренко - К.: Наша культура і наука, 2003. - 368 с.
13. Макаренко Є.А. Європейські комунікації. Навчальний посібник / Макаренко Є.А., Бебик В.М., Рижков М.М., Ожеван М.А. та ін.. - К.: ІМВ, 2007. - 420 с.

14. Макаренко Є.А. Міжнародні інформаційні відносини / Є.А. Макаренко. - К.: Наша культура і наука, 2002. - 452 с.
15. Мировая политика и международные отношения : Учебное пособие / Под ред. С.А. Ланцова, В.А. Ачкасова. – СПб: Питер, 2005. – 448 с.
16. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1945 – 70-ті роки) : Підручник / В.А. Манжола, М.М. Білоусов, Л.Ф. Гайдуков та ін. – К.: Либідь, 1999. – 558 с.
17. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1980 – 2000 роки) : Підручник / Л.Ф. Гайдуков, В.Г. Кремень, Л.В. Губернський та ін. – К.: Либідь, 2001. – 621 с.
18. Муковський І.Т. Інформаційно-аналітична діяльність у міжнародних відносинах: Навч. посіб. / І.Т. Муковський, А.Г. Міщенко, М.М. Шевченко - К.: Кондор, 2012. - 224 с.
19. Почепцов Г.Г. Інформаційна політика: Навч. посіб. для студентів ВНЗ. - 2-ге вид., стер. / Почепцов Г.Г., Чукут С.А. - К., 2008. - 663с.
20. Право Європейського союзу: підручник. У трьох кн. / за заг. Ред. В.І Муравйова. – К.: Ін Юре. 2015
21. Репецький В. Дипломатичне і консульське право: Підручник / В.Репецький. – Львів.: Більбос, 2002. – 352 с.
22. Системная история международных отношений в двух томах / Под редакцией А.Д. Богатурова. Том второй. События 1945 – 2003 годов. – М.: Культурная революция, 2007. – 720 с.
23. Современные международные отношения : Учебник / Под ред. А.В. Торкунова, А.В. Мальгина. – М. : Аспект Пресс, 2013. – 688 с.
24. Цимбалюк В.С. Вступ до інформаційної культури та інформаційного права: монографія / В.С. Цимбалюк, В.М. Брижко, Р.А. Калюжний, М.Я. Швець та ін. - К.: ІВА, 2003. - 240 с.
25. Шамраєва В.М. Європейський Союз: історичні, правові та інституційні основи : підручник / В.М. Шамраєва. – Х. : Вид-во ХАР РІ НАДУ «Магістр», 2014 – 160 с.
26. Шамраєва В.М. Міжнародні відносини та зовнішня політика. Частина І. Історія дипломатії: навчальний посібник / В.М. Шамраєва. – Х.: Фактор, 2012. - 112 с.